

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ І ПРАВА**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

**КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ, ІСТОРІЇ ТА МЕТОДИК ЇХ НАВЧАННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«НАУКОВО-ОСВІТЯНСЬКА ЕЛІТА ТА ФОРМУВАННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ»**

**«SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL ELITE AND THE
FORMATION OF THE INTELLECTUAL POTENTIAL OF
THE UKRAINIAN NATION»**

(27 березня 2026 р.)

Харків – 2026

УДК 37.091.12.011.3-051(477):37.015.311](091)

Редакційна колегія:

Гончарова О. С., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ ім. Г. С. Сковороди

Богдашина О. М., доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України ХНПУ ім. Г. С. Сковороди

Калиновський Ю. Ю., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії НЮУ імені Ярослава Мудрого

Мартінова І. С., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії України ХНПУ ім. Г. С. Сковороди

Науково-освітянська еліта та формування інтелектуального потенціалу української нації: матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції (Харків, 27 березня 2026 р.) / за заг. ред. О. С. Гончарової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026. 665 с.

Scientific and Educational Elite and the Formation of the Intellectual Potential of the Ukrainian Nation: Proceedings of the 4rd All-Ukrainian Scholarly Conference (Kharkiv, March 27, 2026) / ed. by O. S. Honcharova. Kharkiv: H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 2026. 665 p.

Збірник складено з матеріалів доповідей, виголошених 27 березня 2026 р. під час роботи IV Всеукраїнської наукової конференції «Науково-освітянська еліта та формування інтелектуального потенціалу української нації», що була присвячена пам'яті доктора історичних наук, професора В. Я. Білоцерківського. Тематика статей присвячена актуальним питанням філософського осмислення проблеми формування вітчизняної інтелектуальної еліти; визначенню ролі науково-освітянської еліти як гаранта духовної та інформаційної безпеки українського суспільства; шляхам формування національної еліти в Україні, зокрема в системі національної освіти; розгляду науково-освітянської еліти як інтелектуально-духовного ядра українського суспільства; персоналіям науковців та освітян.

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.04.2026 р.*

©Автори публікацій, 2026

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2026

Коваленко Г. В.	Проблема аргументації в теорії риторичної комунікації та полів аргументації у наукових дискусіях.	244
Кулібова Я. В.	Науково-педагогічна та організаційно-управлінська діяльність О. І. Задоянчука в контексті історичного розвитку Глухівського державного педагогічного університету.	253
Кучерешко Р. М.	Меценатська діяльність фамільного підприємництва Слобожанщини як запорука духовного розвитку українського суспільства.	257
Lemberskyi O. Yu.	English as a Lingua Franca and Its Role in the Formation of the Ukrainian Elite.	260
Листопад О. А., Листопад Н. Л.	Освітня еліта в Україні: історичні традиції та сучасні виклики формування інтелектуального потенціалу нації.	266
Лисюк Н. В.	Уроки української літератури як простір розвитку критичного мислення та інтелектуальної самостійності учнів.	278
Лубенцова О. О.	Сучасний урок історії як простір розвитку мислення та цінностей учнів.	288
Лялюк І. М.	Шкільна гуманітарна освіта як основа формування майбутньої науково-освітянської еліти.	298
Максимова М. В.	Роль учителя історії як представника науково-педагогічної еліти у формуванні історичної пам'яті про Другу світову війну.	309
Мамон В. Є.	Кароліна Богдан як дослідниця педагогічних підходів у роботі дитячої бібліотеки.	314
Мардарова І. К., Гуданич Н. М.	Цифрові технології та їх вплив на формування інтелектуального потенціалу нації у системі національної освіти.	319
Мартінова І. С.	Формування наукової та громадянської ідентичності Тараса Гордієєва у дзеркалі листів до матері (1897–1908).	331
Марчук А. А.	Освітній менеджмент як чинник формування інтелектуальної еліти в умовах реформування ліцейної освіти.	346
Мезенцева А. С.	Інтерактивні методи навчання в початковій школі як засіб розвитку інтелектуальних здібностей учнів.	349
Мельничук О. В.	Формування ціннісних орієнтацій та критичного мислення у старшокласників у процесі вивчення європейського вибору України.	359
Мелякова Ю. В.	Постантропоцентричний дискурс метамодерну.	363

Мардарова Ірина Костянтинівна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної педагогіки*

Державного закладу

*«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського».*

Гуданич Наталія Миколаївна

*доктор філософії в галузі освіти,
викладач кафедри дошкільної педагогіки*

Державного закладу

*«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського».*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті розкрито вплив цифрових технологій на формування інтелектуального потенціалу нації в системі національної освіти. Проаналізовано теоретичні засади цифрової трансформації освітнього простору, визначено можливості та виклики впровадження цифрових технологій у навчально-виховний процес. Обґрунтовано роль науково-освітянської еліти у забезпеченні якості цифрової освіти та розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства.*

***Ключові слова:** цифрові технології, інтелектуальний потенціал, національна освіта, цифровізація освіти, освітня еліта.*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми цифровізації освіти в контексті розвитку інтелектуального потенціалу української нації зумовлена

глибинними суспільними трансформаціями, євроінтеграційним вектором розвитку держави та зростанням ролі знань як стратегічного ресурсу національного поступу. У сучасних умовах саме система освіти виступає ключовим середовищем формування інтелектуального потенціалу нації, здатного забезпечити інноваційний розвиток, соціальну стабільність і конкурентоспроможність України в європейському та глобальному освітньо-науковому просторі.

Особливої значущості ця проблематика набуває в контексті наукової спадщини доктора історичних наук, професора В. Білоцерківського [2], який послідовно наголошував на визначальній ролі науково-освітянської еліти у збереженні духовних і культурних цінностей, формуванні національної свідомості та інтелектуального потенціалу українського суспільства. У його працях інтелігенція та освітянська спільнота постають не лише як носії знань, а як активні суб'єкти історичного розвитку, відповідальні за інтелектуальну тяглість нації та її здатність до модернізації [2].

Цифровізація освіти істотно трансформує традиційні механізми передачі знань, форми наукової комунікації та професійної підготовки, водночас актуалізуючи проблему збереження гуманістичних засад освіти, академічної культури та відповідальності освітньої еліти. За таких умов постає необхідність наукового осмислення впливу цифрових технологій на формування інтелектуального потенціалу нації, а також визначення ролі науково-освітянської еліти як провідника цінностей, ідей та інновацій, про що у своїх дослідженнях неодноразово наголошував В. Білоцерківський [2]. Отже, актуальність дослідження зумовлена потребою комплексного аналізу цифрових трансформацій в системі національної освіти крізь призму ідей В. Білоцерківського [2] щодо місії освітньої еліти у формуванні інтелектуального потенціалу української нації та забезпеченні її сталого розвитку в умовах сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика цифрових трансформацій освіти та їх впливу на формування інтелектуального потенціалу нації посідає

чільне місце у сучасних наукових дослідженнях як в Україні, так і в європейському освітньо-науковому просторі. Науковці розглядають цифровізацію освіти як комплексний соціокультурний, технологічний і управлінський процес, що змінює традиційні моделі навчання, наукової комунікації та діяльності освітньої еліти [5; 6; 7; 8].

У контексті міждисциплінарного аналізу цифрових трансформацій суспільства заслуговує на увагу монографія О. Баранова, О. Костенка, М. Дубняка, О. Головка [1], у якій цифровізація осмислюється як системний чинник розвитку сучасного соціуму, зокрема крізь призму правових, інституційних та освітніх змін. Автори [1] акцентують увагу на тому, що цифрові технології формують нові вимоги до інтелектуального потенціалу та професійної компетентності фахівців, у тому числі представників освітньої та наукової еліти.

Історико-освітній вимір формування інтелектуального потенціалу української нації ґрунтовно представлений у працях В. Білоцерківського [2]. У навчальному посібнику «Історія України» вчений розкриває роль інтелігенції та освітянства як носіїв національної ідеї, духовних цінностей і прогресивних суспільних ідей [2]. Хоча праці В. Білоцерківського не зосереджені безпосередньо на цифрових технологіях, його концептуальні підходи до розуміння місії освітньої еліти є методологічно значущими для аналізу сучасних цифрових трансформацій освіти.

Значний внесок у дослідження цифровізації вищої освіти зроблено в колективній монографії «Інформаційні технології у вищій школі» за редакцією Т. Вакалюк та С. Литвинової, де Д. Антонюк, І. Бойчук, В. Болотіна, Т. Вакалюк, С. Литвинова, М. Мар'єнко та інші автори [3] аналізують педагогічні, технологічні та методичні аспекти впровадження ІКТ у підготовку фахівців, наголошуючи на зростанні ролі цифрової компетентності викладача як складника інтелектуального потенціалу освіти.

Ціннісно-гуманістичний вимір цифрової трансформації освіти представлений у «Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі» [4], розробленій В. Кременем, С. Сисоєвою, І. Бехом та ін. Автори акцентують

увагу на необхідності поєднання технологічних інновацій із вихованням особистості, збереженням духовних і моральних орієнтирів, що безпосередньо корелює з ідеями В. Білоцерківського [2] щодо відповідальності освітянської еліти за інтелектуальний і духовний розвиток нації.

Проблеми впровадження хмароорієнтованих і відкритих науково-освітніх систем ґрунтовно висвітлено у монографії за редакцією М. Шишкіної, де В. Барладим, А. Бруяка, Ю. Носенко, М. Мар'єнко та інші дослідники розглядають цифрові середовища як інструмент розвитку відкритої науки й освіти, що сприяє розширенню доступу до знань і посиленню інтелектуального потенціалу закладів освіти [9].

Методологічні засади використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у підготовці фахівців закладені у працях Н. Морзе, яка підкреслює значення ІКТ для формування інформаційної культури та цифрової грамотності як необхідних складників сучасної освітньої еліти [10].

Системний аналіз стану та перспектив цифровізації освіти України представлено в науково-аналітичній доповіді за редакцією В. Кременя (В. Ю. Биков, О. Ляшенко, С. Литвинова, В. Луговий та ін.) [11], а також у монографіях О. Топузова, В. Бикова, О. Пінчук, В. Сергієнка, Н. Франчук, де цифрова трансформація розглядається як стратегічний національний пріоритет розвитку освіти та науки [12; 13; 14]. Отже, аналіз наукових публікацій засвідчує багатовимірність досліджень цифрових трансформацій освіти та їх значення для формування інтелектуального потенціалу нації. Водночас потребує подальшого осмислення проблема ролі науково-освітянської еліти в умовах цифровізації освіти крізь призму історичних ідей та наукової спадщини В. Білоцерківського [2], що зумовлює актуальність обраної тематики.

Мета статті є аналіз впливу цифрових технологій на формування інтелектуального потенціалу нації в системі національної освіти та обґрунтування ролі науково-освітянської еліти у процесах цифрової трансформації освітнього простору.

Виклад основного матеріалу. Цифрові технології в освіті розглядаються

як сукупність інформаційно-комунікаційних, мережевих, хмарних та інтелектуальних інструментів, що забезпечують створення, зберігання, оброблення, передавання й використання освітньої інформації в електронному форматі та формують нове освітнє середовище. Їх упровадження зумовлює трансформацію традиційної освітньої парадигми, орієнтованої на репродуктивне засвоєння знань, у бік компетентісно та особистісно зорієнтованого навчання, спрямованого на розвиток інтелектуального потенціалу здобувачів освіти [3; 11; 14].

У цьому аспекті варто взяти до уваги, що у теоретичному вимірі цифрові технології виступають важливим чинником розвитку пізнавальної діяльності, оскільки розширюють доступ до різноманітних джерел інформації, сприяють індивідуалізації та диференціації навчання, активізують самостійну й дослідницьку діяльність. Використання цифрових освітніх платформ, електронних ресурсів і відкритих освітніх середовищ стимулює формування критичного мислення, умінь аналізу, синтезу та оцінювання інформації, що є базовими складниками інтелектуального потенціалу особистості [10; 13].

Можна з упевненістю сказати, що особливу роль цифрові технології відіграють у розвитку творчості та інноваційного мислення. Інтерактивні середовища, мультимедійні засоби, симуляції та віртуальні лабораторії створюють умови для моделювання складних процесів, експериментування та проєктної діяльності, що сприяє формуванню здатності до нестандартного розв'язання проблем, продукування нових ідей та застосування знань у змінних соціально-економічних умовах [4; 14].

Важливим теоретичним аспектом є вплив цифрових технологій на формування ключових і професійних компетентностей. У цифровому освітньому середовищі посилюється роль інформаційної, цифрової, комунікативної та дослідницької компетентностей, які забезпечують ефективну взаємодію з інформацією, участь у мережевих спільнотах та міждисциплінарну співпрацю. Цифровізація освіти також сприяє розвитку навичок самонавчання, рефлексії та відповідальності за власну освітню траєкторію, що є необхідною умовою

формування інтелектуального потенціалу нації [9; 11].

Результати дослідження підтверджують справедливність твердження, що у теоретичному контексті цифрові технології постають не лише як технічний інструмент модернізації освітнього процесу, а як стратегічний ресурс розвитку мислення, творчості та компетентностей особистості. Їх системне й педагогічно виважене використання в освіті створює передумови для зростання інтелектуального потенціалу української нації та посилення ролі науково-освітянської еліти в умовах цифрових трансформацій.

Автори (Д. Антонюк, І. Бойчук, В. Болотіна, В. Болух, Т. Вакалюк, О. Жмурко, В. Концедайло, О. Коротун, С. Литвинова, М. Мар'єнко, Т. Махомета, М. Медведєва, І. Мінтій, М. Мінтій, О. Міщенко, О. Осова, Т. Тихонова, І. Тягай, Б. Шевчук, Л. Шевчук, А. Яцишин та ін.) переконливо доводить, що упровадження цифрових технологій у систему національної освіти відкриває широкі можливості для підвищення її якості, доступності та гнучкості. Освітні платформи та цифрові ресурси забезпечують оперативний доступ до навчальних матеріалів, сприяють розвитку дистанційного й змішаного навчання, розширюють можливості індивідуалізації освітніх траєкторій. Використання електронних підручників, відкритих освітніх ресурсів, віртуальних бібліотек і наукових баз даних створює умови для безперервного навчання та активного залучення здобувачів освіти до пізнавальної й дослідницької діяльності [3; 11; 13].

Є очевидним, що важливим напрямом цифрової трансформації є інтеграція інтелектуальних систем і технологій штучного інтелекту в освітній процес. Такі технології дають змогу автоматизувати окремі освітні й управлінські процеси, здійснювати адаптивне навчання, персоналізувати контент відповідно до рівня підготовки та потреб здобувачів освіти, а також підвищувати ефективність моніторингу результатів навчання. У цьому контексті цифрові технології виступають чинником підвищення результативності формування інтелектуального потенціалу, оскільки сприяють розвитку аналітичного мислення, цифрової грамотності та здатності працювати з великими обсягами

інформації [4; 14].

Не можна не зважати на те, що цифровізація освіти супроводжується низкою викликів і ризиків. Серед них – нерівний доступ до цифрової інфраструктури та ресурсів, що може поглиблювати освітню нерівність; недостатній рівень цифрової компетентності педагогічних працівників і управлінців освіти; перевантаження інформацією та зниження якості сприйняття навчального матеріалу (В. Барладим, А. Бруяка, А. Ейсмонт, В. Коваленко, М. Мар'єнко, Ю. Носенко, С. Семеріко, А. Сухих, М. Шишкіна та ін.). Особливої уваги потребують етичні та безпекові аспекти використання цифрових технологій, зокрема захист персональних даних, академічна доброчесність і відповідальне застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі [9].

Обмеження цифровізації також пов'язані з ризиком формалізації освітнього процесу та зниженням ролі живої педагогічної взаємодії. Надмірна технологізація може призводити до втрати гуманістичного виміру освіти, ослаблення виховної функції та недостатнього розвитку соціальних і комунікативних навичок. У цьому контексті актуалізується потреба в педагогічно виваженому поєднанні цифрових інструментів із традиційними формами навчання, що забезпечує збереження ціннісних орієнтирів національної освіти [4; 12].

Отже, цифрові технології в системі національної освіти мають значний потенціал для розвитку інтелектуального потенціалу нації, проте їх ефективне використання потребує комплексного підходу, урахування можливостей і ризиків, а також формування відповідальної та професійно підготовленої освітянської еліти, здатної забезпечити гармонійне поєднання інновацій і гуманістичних засад освіти.

Доведено, що у процесі цифрової трансформації освіти ключова роль належить науково-освітянській еліті, яка визначає стратегічні орієнтири розвитку освітньої системи, формує науково обґрунтовані підходи до впровадження цифрових технологій та забезпечує їх педагогічно доцільне використання. Саме представники освітянської і наукової спільноти виступають

провідниками інновацій, носіями академічних цінностей і професійних стандартів, від яких значною мірою залежить якість цифрового освітнього середовища та ефективність формування інтелектуального потенціалу нації [4; 11; 14].

Є впевненість у тому, що відповідальність педагогів і науковців у цифровому освітньому просторі полягає насамперед у забезпеченні змістовної якості освіти, збереженні її гуманістичної спрямованості та дотриманні принципів академічної доброчесності. Умови цифровізації вимагають від освітян не лише володіння сучасними технологіями, а й здатності критично оцінювати цифрові ресурси, добирати їх відповідно до освітніх цілей та інтегрувати в навчальний процес із урахуванням вікових і індивідуальних особливостей здобувачів освіти [3; 12].

Науково-освітянська еліта також несе відповідальність за формування цифрової культури та компетентностей усіх учасників освітнього процесу. Через наукові дослідження, освітні програми, підвищення кваліфікації педагогічних працівників вона забезпечує підготовку фахівців, здатних ефективно діяти в умовах цифрового суспільства, використовувати інформаційні ресурси відповідально та безпечно, а також протидіяти негативним наслідкам цифровізації, зокрема інформаційним ризикам і маніпуляціям [9; 11].

Важливим аспектом діяльності науково-освітянської еліти є участь у розробленні та реалізації освітньої політики в умовах цифрових трансформацій. Саме фахове експертне середовище покликане забезпечити баланс між інноваційністю та традиційними цінностями освіти, сприяти створенню нормативно-методичних засад функціонування цифрового освітнього середовища та визначенню етичних меж застосування новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту [1; 4].

Отже, науково-освітянська еліта виступає визначальним суб'єктом цифрової трансформації освіти, від професійної позиції, наукової відповідальності та ціннісних орієнтирів якої залежить якість цифрового освітнього середовища, рівень розвитку інтелектуального потенціалу та сталий

поступ національної освіти в умовах глобальних викликів.

Переконливим є погляд знаних авторитетів у цій галузі (В. Биков, О. Ляшенко, С. Литвинова, В. Луговий, Ю. Мальований, О. Пінчук, О. Топузов та ін.), що цифровізація освіти відкриває нові перспективи для розвитку інтелектуального потенціалу нації, зумовлюючи глибокі зміни у змісті, формах і технологіях навчання. Системне впровадження цифрових технологій створює умови для підвищення якості освіти, розширення доступу до знань і забезпечення безперервності освітнього процесу впродовж життя. У цьому контексті цифрове освітнє середовище стає важливим ресурсом формування інтелектуально розвиненої, мобільної та конкурентоспроможної особистості, здатної до саморозвитку й інноваційної діяльності [11; 14].

Однією з ключових перспектив є посилення індивідуалізації та персоналізації навчання. Використання адаптивних освітніх платформ, аналітики навчальних даних і елементів штучного інтелекту дає змогу враховувати освітні потреби, здібності та темп навчання кожного здобувача освіти, що сприяє ефективнішому розвитку пізнавальних здібностей, критичного мислення та творчого потенціалу, що безпосередньо впливає на зростання інтелектуального потенціалу суспільства [4; 13].

Відтак, можна впевнено стверджувати, що важливим напрямом є інтеграція освіти, науки та інновацій у цифровому просторі. Цифрові технології розширюють можливості участі здобувачів освіти й науковців у міжнародних наукових мережах, відкритих дослідницьких проєктах і академічній мобільності. Така взаємодія сприяє формуванню культури відкритої науки, розвитку дослідницьких компетентностей і залученню молоді до наукової діяльності, що є стратегічно важливим для інтелектуального розвитку нації [9; 11].

Отже, є всі підстави стверджувати, що перспективи цифровізації освіти також пов'язані з розвитком цифрової та інформаційної культури як складників інтелектуального потенціалу. Освітній процес, зорієнтований на формування цифрових компетентностей, медіаграмотності та відповідального використання інформації, сприяє підготовці громадян, здатних критично осмислювати

інформаційні потоки та протидіяти викликам цифрового суспільства [10; 12].

Водночас реалізація зазначених перспектив потребує цілеспрямованої державної політики, інвестицій у цифрову інфраструктуру, підготовки педагогічних кадрів і посилення ролі науково-освітянської еліти як носія цінностей та інтелектуального лідерства. Гармонійне поєднання технологічних інновацій і гуманістичних засад освіти забезпечить сталий розвиток інтелектуального потенціалу української нації в умовах цифрових трансформацій та глобальних викликів.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що цифрові технології є вагомим чинником модернізації національної освіти та розвитку інтелектуального потенціалу української нації. Їх упровадження зумовлює трансформацію освітнього середовища, зміну ролі педагогів і здобувачів освіти, розширення можливостей для формування критичного мислення, творчості та ключових компетентностей, необхідних для ефективної діяльності в умовах цифрового суспільства.

Встановлено, що цифровізація освіти створює як нові можливості, так і виклики, пов'язані з нерівним доступом до ресурсів, ризиками формалізації навчання та необхідністю збереження гуманістичних цінностей освітнього процесу. У цьому контексті особливої значущості набуває роль науково-освітянської еліти, яка несе відповідальність за якість цифрового освітнього середовища, педагогічну доцільність використання технологій та формування цифрової культури суспільства.

Перспективи розвитку інтелектуального потенціалу нації в умовах цифровізації освіти пов'язані з індивідуалізацією навчання, інтеграцією освіти і науки, розвитком відкритих освітніх середовищ та посиленням міжнародної науково-освітньої взаємодії. Реалізація цих перспектив потребує системного підходу, узгодженості освітньої політики та активної участі освітянської і наукової спільноти. Отже, цифрова трансформація освіти за умови її педагогічно виваженого й ціннісно орієнтованого впровадження може стати стратегічним ресурсом зміцнення інтелектуального потенціалу України та забезпечення її

сталого розвитку в сучасному глобалізованому світі.

Джерела і література:

1. Баранов О., Костенко О., Дубняк М., Головка О. Цифрова трансформація суспільства: правові аспекти та сучасні проблеми : монографія, 2-ге вид.; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» Київ Одеса : Фенікс, 2024. 184 с.
2. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник Київ: Центр учбової літератури, 2007. 535 с.
3. Інформаційні технології у вищій школі : Монографія / [Антонюк Д. С., Бойчук І. Д., Болотіна В. В., Болух В. А., Вакалюк Т. А., Жмурко О. І., Концедайло В. В., Коротун О. В., Литвинова С. Г., Мар'єнко М. В., Махомета Т. М., Медведєва М. О., Мінтій І. С., Мінтій М. М., Міщенко О. А., Осова О. О., Тихонова Т. В., Тягай І. М., Шевчук Б. В., Шевчук Л. Д., Яцишин А. В.] / за заг. ред. Вакалюк Т. А., Литвинової С. Г. Житомир: вид-во ФОП «О. О. Євенок», 2019. 364 с.
4. Кремень В. Г., Сисоєва С. О., Бех І. Д. та ін. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2022, Вип. 4. № 2, С. 1–30.
5. Листопад О. А., Мардарова І. К., Гуданич Н. М. Використання вікі-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*, 2023, Вип. 1 (51) С. 55–65. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-1-51-55-65>
6. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику: історичний контекст і сучасні тенденції. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2025. Вип. 2. № 58. С. 259–272. DOI: [10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272](https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272)

7. Листопад О. А., Мардарова І. К., Освітній вебквест як інструмент дистанційної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2024, Вип. 1 (54). С. 12–21. DOI : <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-1-54-12-21>
8. Листопад О., Листопад Н. Організація дистанційного навчання на платформі Moodle: теорія та практика. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2025. № 70. С. 145–155. DOI: 10.31909/26168812.2025-(70)-20
9. Методологія використання хмаро орієнтованих систем відкритої науки у закладах освіти: монографія : Барладим В. М., Бруйка А. В., Ейсмонт А. В., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Носенко Ю. Г., Семеріко С. О., Сухіх А. С., Шишкіна М. П. / За ред. М. П. Шишкіної. Київ : ЦО НАПН України, 2023. 197 с.
10. Морзе Н. В. Основи інформаційно-телекомунікаційних технологій. Київ : Видавничча група ВНУ, 2006. 350 с.
11. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи. Науково-аналітична доповідь / В. Ю. Биков, О. І. Ляшенко, С. Г. Литвинова, В. І. Луговий, Ю. І. Мальований, О. П. Пінчук, О. М. Топузов / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: 2022. 96 с.
12. Топузов О. М. Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія. Серія «Наукова школа». Київ: Педагогічна думка. 2024 208 с.
13. Цифрова трансформація відкритих освітніх середовищ: колективна монографія / [колектив авторів]; за ред. В. Ю. Бикова, О. П. Пінчук. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 186 с.
14. Цифрова трансформація освіти: теоретико-методичні засади: монографія / за заг. ред. В. П. Сергієнка; за наук. ред. Н. П. Франчук Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 382 с.

Наукове електронне видання

Науково-освітянська еліта та формування інтелектуального потенціалу української нації

Матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції
(Харків, 27 березня 2026 р.)

Відповідальний за випуск:
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
декан факультету історії і права Зеленська Л. Д.

Комп'ютерна верстка: Гончарова О. С.

**Тексти подаються в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності
несуть автори.**

Ум. друк. арк. 41,56
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002